

Pazar látványosság Freimann Miksa képművészete Kárász ucca 13. sz. alatti régi Proféta helyiségben. Kiállításra kerülnek a legjelesebb hazai festők munkái. Legkedvezőbb részletfizetésre kaphatók!

A 60 éves polgáriskola

Az Országos Polgáriskolai Tanáregyesület 19-én a polgáriskola fennállásának évforduló ünnepére készül. 1870—1930. Mindössze 60 esztendő. Nem nagy idő egy iskolatípus életében. Középiskoláink évszázadokra tekinthetnek vissza. A miénk csak akkor keletkezhetett, mikor számára a történelmi légkör elérkezett. Az a nagy átalakulás, amely a múlt században nálunk is végbement s kialakította a polgári társadalmi rendet felépülő független és szabad hazánkat, alkotta meg a polgárok iskoláját is. Nagy nyomás alól szabadult fel akkor a nemzet s a szabadság első órájában sok teendő várakozott reá. Évszázadoknak akarunkon kívül mulasztásait kellett pótolnia, mert elmaradottságunk a művelt nyugathoz viszonyítva feltűnő volt. A lázas alkotások százada ez, amelynek eredményére büszkén tekinthetünk. A megszerzett kulturfölényünk évtizedek munkája s ez mutatja legjobban a magyar élni akarást, a nagy nemzeti erőt, mely mindent kibír s mindent pótolni képes.

Ebből a szép sikerből a polgáriskolát is illeti némi rész. Együtt indult a többi nagy alkotással és virágozik ma is, mert az élet szülte s az is tartja fent. Nagy alkotója, Csengery Antal, az iskola helyét a közoktatásunk szervezetében így jelölte meg: »A polgári iskola hivatva van nagyobb községeink jobb módú, tulnyomóan magyar középosztályát tömegesen az általános műveltség magasabb színvonalára emelni.« Ezt tette a polgáriskola hat évtizeden keresztül, ezt teszi ma is. Neveli a nemzet azon nagy tömegét, melyet az elemi népiskola nem elégít ki, de tudós pályára nem óhajtanak készülni. Ezek számára épült a polgáriskola a célnak megfelelő különleges tantervvel, amelyben a szorosabb értelemben vett általános műveltséget nyújtó tantárgyakon kívül különös figyelemmel van tanulónak életkörülményeire, társadalmi helyzetére, leendő hivatására és ennek megfelelően különleges tantárgyakat vett fel, mely a polgáriskolát szakiskolává nem tette, mert az azokban való tájékozottság a gyakorlati irányú általános műveltségnek alkotó elemei. A polgáriskola növendékeit a gyakorlati életbe bocsátja és ez adja meg az iskolatípus öncéluságát. Már kezdetben önálló egészet nyújtott a maga hat osztályával s éppen gyakorlati irányánál fogva szükségképpen termelte ki magából a felsőbb szakiskolákat. Mostoha körülmények között maga nem fejlődhetett, rügyekes hajtott, de levágták róla. S itt áll ma is ez az iskolatípus négy osztályra zsugorított formájában s teljesíti eredeti hivatását, neveli a nemzet nagy tömegét a gyakorlati élet számára.

Hatvan esztendő alatt sok vihart állt ki. Új ez az iskolatípus, új szellemet képvisel a régivel szemben. Ebből ered sokaknak idegenkedése, sőt ellenszenv. Hát valóban olyan lekiicsinylendő az a munka, amelyet Csengery Antal a polgáriskolák céljával kitűzött? Hát megtudná ezt valósítani a tudományos pályára előkészítő középiskola eredeti céljának feladása nélkül? Hát ellenszenvre méltó az, ha egy iskolatípus gyakorlati alapon nyújtja az általános műveltséget annak a nagy tömegnek, mely az egyszerű ember és a tudós között foglal helyet? Hiszen egy nemzet ma már nemcsak ezekből áll! A kettő között igen értékes helyet biztosít magának az értelmes gazdálkodó, az iparos, a kereskedő, a kishivatalnok, akiknek a változott s nap-nap után jobban lüktető életben gyakorlati irányú általános műveltségre van szükségük, hogy helyüket a társadalomban a mai kor követelményeinek megfelelő módon betölthessék. Olyan emberekre van ma szükségünk, kikben kifejlődött a nemzeti tudatosság, kik képesek és készek arra, hogy a nemzet közös munkájában résztvegyenek. Ma már az élet tovább ment Csengery Antal is anélkül, hogy célkitűzése csorbát szenvedett volna. Ő még »nagy községeink jobb módú, tulnyomóan magyar középosztályáról« beszél. Tul vagyunk ma már ezen is és az bizonyítja kulturfölényre való törekvésünket, mert általánossá kezd válni az egyszerű emberek körében is egy nagyszerű gondolat: nem boldogulhat az, ki legalább a polgáriskolát el nem végzi. A jobb jövő hajnalhasadása ez; tanulni, művelődni kíván a polgár. Ma is 70.000-nél több gyermeket nevel a polgáriskola a gyakorlati élet számára s ha majd elérkezik az idő, hogy a legszegényebbek számára is elérhetővé válik a polgáriskola, akkor óriási lépést tettünk a magyar jövő felé.

Ily gondolatokkal telítve veszünk részt a pol-

gáriskola fennállásának 60 éves ünnepén. Idézzük a nagy Csengery szellemét azzal: ne féljenek fölünk, szeressék és értsék meg a polgárok iskoláját, melynek nem célja a középiskola tanuló-seregét elvonni, hiszen bünt követne el akkor, hanem inkább új réteget kíván bevonni az általános műveltséget adó iskolázás körébe, hogy ezzel kulturfölényünket Európa keletén biztosíthassuk.

Kilenc nagyrévi asszony a bíróság előtt

Csak egy arzénos vádlott ismerie be bűnösségét

Szolnok, október 14. Szolnokon a törvényszék ma kezdte meg az arzénmérgezési bűnperek utolsó tömeges csoportjának főtárgyalását. Özv. Takács Lajosné, született Kiss Róza, aki a lefolytatott vizsgálat során beismerő vallomást tett, a mai tárgyaláson kijelentette, hogy korábbi vallomását visszavonja.

Takács Lajosné ellen a vád a következő: Pálos Sándornét Takács Lajosné férjének meggyilkolására bujtotta fel, azonkívül Fischer Lajosné apósának meggyilkolására, Nagy Kálmánét Takács Lajosnak meggyilkolására és Balog Lajosné Sülve József meggyilkolására bujtotta.

A vádlott azt hangoztatta, hogy ha valamit beismer is a csendőrség és a vizsgálóbíró előtt, azt csak zavarába tette. Ezután az elnök beszélt a Beke Mihályné nagyrévi lakost.

Elnök: Tehát megértette, hogy mivel vádolják és elismeri bűnösségét?

A vádlott mindent tagad. Nem ismer be semmit, mindig csak arra hivatkozik, hogy zavarában tette azt a vallomását a bíró és a csendőrség előtt.

Ezután a következő vádlottat szólítja be az elnök, Tápai Ferencné, született Maróczy Zsuzsanna 48 éves nagyrévi lakost.

Elnök: Beismeri-e bűnösségét? Azzal vádolják, hogy apósával lügköldatot itatott meg, amitől apósa meghalt.

Vádlott: Én nem követtem el semmit, nem ismerem be semmit. Amint mondtam, zavaromban mondtam.

Elnök: Emlékezik-e arra, amit a vizsgálóbíró előtt mondtott?

Vádlott: Nem emlékszem, mert olyan zavarban voltam, hogy nem tudtam mit beszélek.

Elnök: Hát az igaz-e, hogy iszákos ember volt az apósa?

Vádlott: Igaz.

A következő vádlott Murányi Zsigmondné, született Tető Rozália 46 éves asszony, akit azzal vádolnak, hogy első férjét, Pálos Sándort arzénal megmérgezte.

Vádlott: Nem ismerhetem be, mert nem én követtem el a tettet.

Ezután beszélt a elnök Bodnár Lajosné 69 éves asszonyt, akit azzal vádolnak, hogy 1911 november 11-én meghalt férjét arzénal megmérgezte. A csendőrök előtt tett vallomását visszavonta.

A következő vádlott Lakatos Amália, azelőtt Orosz Lajosné, 44 éves szülész, aki ellen az a vád, hogy Sár Istvánné fiát arzénal megmérgezte. A vádlott tagadta bűnösségét és azzal védekezett, hogy a születés idejében nem volt otthon, hanem Budapesten tartózkodott.

Sár Lajosné, született Küti Anna 45 éves asszony a következő vádlott.

Elnök: Bűnösnek érzi magát?

Vádlott:

Igen, bűnösnek érzem magam.

Elnök: Mondja, mint történt az 1923-ban született gyermekének megmérgezése?

Vádlott: Fazekas Mária-t hívtam magamhoz bába-asszonynak és amikor gyermekem megszületett, Fazekas Mária rögtön azt ajánlta, hogy akarom-e, hogy gyermekem elmenjen egy, amint 1917-ben Jusztin nevű leányom. Azt hittem, hogy erről a dologról senkinek sincs tudomása, rettenetesen érintett a dolog. Fazekas Mária anyja, aki szintén bába-asszony volt és 1917-ben leányom születése alkalmából segédkezett és ő mérgezte meg leányom is. Így nagy meglepetésemben és nyomoromban beleegyeztem Fazekas Mária ajánlatába. Azt mondtam, hogy adjak neki kockacukrot. Hogy a utána mit csinált, nem tudom. Arról nincs tudomásom, hogy vele valami módon arzénal etetett volna, de gyermekem három nap múlva meghalt. Éreztem

A polgáriskola működését ítélje meg a nemzet, nem a napi politika, hanem a nemzetnevelés nagy feladatán keresztül s ennek kifejezést adva erő, sítsenek meg bennünket kulturmunkánk értékelésében, mert kulturánk egyetlen fegyverünk ma és erre a fegyverre építjük csonkaságunkban, nyomorúságunkban a szebb magyar jövőt.

Muth János,

bűnöm és állandóan rettegetem, mert eljön a pere, amikor bűnösségemért szenvednem kell.

Sár Lajosné ellen a második vád az volt, hogy 1917-ben született leányát szintén arzénal mérgezték meg.

A vádlott azt is beismeri

és azt mondja, hogy Fazekasné ajánlotta, hogy mérgezzék meg gyermekét, mert nagy nyomorban vannak. Ő beleegyezett és azt mondta, ha ezzel a gyermekkel végeznek, talán segítenek nyomorukon.

Azután az elnök a harmadik vádat ismerteti előtte. A vádlott minden tagadás nélkül beismeri bűnösségét. Vallomásában elmondja, hogy arra a cselekedetre Takácsné bujtotta fel és egy alkalommal, amikor az ura beteg feküdt, Takácsné hozzájuk rántottlevest hozott. Amikor az ura megette a levest, Takácsné akkor mondtam meg, hogy

ez volt az a szer, amittől megszabadul férjemtől.

Ezután az elnök Sárné szembesítette Takácsnéval és Fazekasnéval. Mindegyik megmaradt a maga állítása mellett.

A délutáni tárgyaláson

elsőnek Nagy Károlyné, Tápai Esztert hallgatták ki, akit azzal vádolnak, hogy első férjét, Kécskei Takács Lajost megmérgezte. Az asszony nem érzi magát bűnösnek, az elnök azonban eléje tárja, hogy Abonyi Julianna, akivel a vizsgálati fogság ideje alatt egy cellában volt, elmesélte a gyilkosság történetét.

Ezután Balog Józsefné, született Sülve Mária 54 éves nagyrévi asszony, a bűnper kilencedik vádlottja áll bírói elé, az a vád ellene, hogy apját megmérgezte. A vádlott kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Azt erősíti, hogy egyáltalán nem követett el bűnt.

Több tanu kihallgatása után Valki Ferencné hallgatta ki a bíróság. Az elnök kérdésére kijelenti, hogy mostoha anyjával, Székely Sárával azóta van elfogva, amióta édesapja meghalt. Kijelenti, hogy meggyőződése szerint édesapja nem természetes halállal halt meg.

Valki Ferenc mindenben megerősítette felesége vallomását.

A tárgyalást szerdán reggel folytatják.

8:50 legújabb divatu pullover Tisza Áruház, Püspökbazár

Elgázolt embert találtak a dorozsmai országúton

(A Délmagyarország munkatársától.) Kedden hajnalban Albert Gyula soffőr megjelent a rendőrség központi ügyeletén és bejelentette, hogy amint autójával a dorozsmai országúton Szeged felé tartott, a rókusi rampa feljárdójánál az országúton egy mozdulatlanul fekvő embert talált. Amikor közelebbről szemügyre vette, látta, hogy az ember eszméletlen és arca erősen vörösködött. Feltette autójára és bevitte a kórházba.

A rendőrség a soffőr bejelentése alapján megindította a nyomozást. Az ismeretlen sebesültet a kórházban még nem lehetett kihallgatni. Orvosi vélemény szerint valószínűleg elgázolhatta egy autó, az ismeretlen a külső sérüléseken kívül agyrázkódást is szenvedett. A soffőr szerint az ő autója előtt egy másik autó haladt, ennek a hátsó lámpája el volt oltva, úgy, hogy nem tudta a rendszámot megjegyezni. A rendőrség most abban az irányban nyomoz, hogy az elgázolt ember személyazonosságát megállapítsa és előkerítse a gázoló autót. Az ismeretlen sebesült félkezére béna és egyik lábára sántít.